СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 264. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 14-го листопаду 1941. No. 264. Jersey City, N. J., Friday, November 14, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ФІНИ ПОМАГАЮТЬ ГІТЛЄРОВИ, КАЖЕ КОРДЕЛ ГОЛ

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту Кордел Гол заявив підчас своєї пресової конференції, що Фінляндія, продовжуючи війну, проти СССР помагає тим Гітлерови та унеможливлює американську й британську допомогу загроженій на смерть Росії. Гол заявив, що ще не одержав ноти фінського уряду, але знає про неї з цього, що подає преса. А з пресових звітів виходить, що Фінляндія готова боротися і поза межами свого краю. Гол твердив, що ще 18 серпня Фінляндія була повідомлена про замір большевиків заключити сепаратний мир коштом територіяльних уступок в користь Фінляндії. Ці пропозиції передав департаментови стейту тодішній совєтський амбасадор Уманський, а департамент зчерги передав їх фінському представникові у Вашингтоні. Гол твердив, що ось таким своїм поступованням Фінляндія наражає себе на втрату евентуальних користей, які винесуть демократії з цеї війни, коли то Америка й Англія напевно ґарантувалиб фінську незалежність. Цього не буде, казав Гол, коли виграє Гітлер, бо тоді він стане також фактичним паном у Фінляндії. Фінляндія знову твердить, що Совєти не предложили ніяких конкретних пропозицій.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬ МІРИ ПРОТИ ЧУЖИНЦІВ НА ВИПАДОК ВІЙНИ

ВАШИНГТОН. — Ґенеральний прокуратор Франсис Бидл подає, що уряд приготовляється до гострішої контролі над чужинцями на випадок приступлення Америки до війни. Він каже, що уряд вже виготовив все, що потрібне в тій справі. А саме має списаних усіх тих чужинців, що евентуально можуть стати потенціональними ворогами Америки. Чужинців поділено на кілька кляс, подібно як це зроблено в Анґлії. Як відомо, з вибухом війни Анґлія повела була масові арешти чужинців, головно німців та австрійців, одначе пізніще багато з них випущено на волю. Прокуратор Бидл заявив, що в нього була делеґація американських японців, яка висловила занепокоєння з приводу напруження відносин між Америкою та Японією. Багато з японців мають подвійне, цебто американське й японське горожанство.

КАНАДА ПІДДЕРЖУЄ ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ АМЕРИКИ

ОТТАВА (Онтеріо). — Премієр міністрів Мекензі Кінг заявив в парляменті, що на випадок війни Америки з Японією Канада негайно піддержить Америку. Як відомо подібну заяву зложив також британський премієр Винстон Чорчил перед кількома днями.

КАЖЕ, ЩО НІМЦІ ПЛЯНУЮТЬ ПЕРЕВОРОТ В БРАЗИЛІЇ

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО (Бразилія). — Д-р Коелго де Суза, міністер освіти стейту Ріо Ґранде до Суль, заявив, що в його стейті німці ведуть широкі підготовання до державного перевороту. Твердження де Сузи піддержала також поліція, а саме, що по німецьких церквах читають священики Гітлерову книжку „Майн Кампф", що німецько-бразилійська молодь їде до Німеччини на гітлерівське виховання й пр. Подібні відносини, говорив де Суза, панують також в провінції Санта Катеріна, де німці творять великий процент населення.

ЗАЛІЗНИЧНИКИ ПРОГОЛОСИЛИ СТРАЙК НА 7. ГРУДНЯ

ШІКАҐО (Ілл.). — Управи 5 великих юній залізничників проголосили, що 7. грудня 1941. р. 350,000 робітників, що працюють при залізницях, вийдуть на страйк. Причиною страйку є непорозуміння у звязку з домаганням робітників про підвищення платні. Вони домагаються, щоб їм піднесли платню на 30%.

ПРОВІДНИК БАСКІВ ПРОФЕСОРОМ В КОЛОМБІЇ

НЮ ЙОРК. Президент коротко-триваючої баскійської републики д-р Хозе Антоніо де Аквіре, прибув по довгій блуканині до Ню Йорку, де буде лектором еспанської історії в Колюмбійському Університеті. До Америки прибув він по довгих пригодах. По занятті Баскії еспанськими націоналістами, він втік до Парижа, а звідтак до Бельґії, де його захопила війна. Зловлений німцями в Бельґії, він прибирає інше імя та обдурює їх. Німці дозволяють йому їхати до Берліна. Звідтам по кількох місяцях де Аквіре виїжджає до Полудневої Америки, а звідтам вкінці дістається до Ню Йорку. З ним прибули рівнож його жінка та двоє дітей.

СЕНАТОРИ РОЗХОДЯТЬСЯ В ДУМКАХ ЩОДО ЯПОНСЬКОЇ КРІЗИ

ВАШИНГТОН. — Члени Сенатської Комісії Заграничних Справ не є згідні щодо можливости мирної розвязки з Японією. Сенатор Мурей, демократ з Монтани, є тої думки, що війна з Японією є „дійсною можливістю". Одначе Ґвілер, також демократ з Монтани, не вірить у війну з Японією. На його думку, нема достаточних причин до такої війни.Подруге, ні японський ані теж американський нарід не бажає війни за такі справи, які можна полагодити мирним шляхом, каже Ґвілер. Він думає, що Японія не є приготована до такої війни, а Злучені Держави не є в силі провадити війни рівночасно на Атлянтику й Тихому океані.

ГРЕЦЬКИЙ КОРОЛЬ ВІДВІДАЄ РУЗВЕЛТА

НЮ ЙОРК. — Ґенеральний грецький консуль подає до відома, що при кінці цього місяця прибуде до Америки грецький король Юрій II. на офіційне побачення з президентом Рузвелтом. З ним прибуде його син Павло та грецький премієр Тсудерос.

ПРЕЗИДЕНТ ПОКЛИКУЄ ЛУІСА ТА ВЛАСНИКІВ ФАБРИК НА КОНФЕРЕНЦІЮ ДЛЯ ВІДВЕРНЕННЯ СТРАЙКУ

Щоб відвернути страйк та евентуальне перебрання контролі над копальнями вугля федеральними військами, президент Рузвелт завізвав на конференцію Дж. Луіса, голову майнерської юнії, та власників копалень. Рівночасно уряд поробив всі приготовання, щоб перебрати копальні під свою контролю, коли не прийде до порозуміння між Луісом та власниками копалень. Евентуальний страйк в згаданих копальнях приніс би великі шкоди для справи оборони Америки. Саме це спонукує президента до рішучих кроків в справі полагодження тої справи. Столичні джерела подають, що невдачі Роземчої Ради Краєвої Оборони щодо посередничення між робітниками й власниками, можуть примусити президента до цілковитої зміни його робітничої політики. Уряд може занехати шлях добровільного посередничення, а піти на шлях примусу. Хаос в робітничих юніях, який у свою чергу відбивається на краєвому зброєнні, може значно погіршити становище президента в Конґресі, що також не є пожаданим головно тепер, коли відносини між Америкою та Японією є в стані найвищого напруєння.

АМЕРИКА БУДЕ ДАЛІ ПЕРЕГОВОРЮВАТИ З ФІНЛЯНДІЄЮ В СПРАВІ МИРУ

З Вашингтону повідомляють, що американський уряд не є знеохочений відповіддю Фінляндії в справі сепаратного миру та разом з Аанглією може почати нові переговори в справі припинення війни Фінляндії з СССР. Ці самі чинники є тої думки, що Фінляндія оставляє „отвореві двері" до дальших переговорів. Америка й Анґлія можуть спільно виробити такий плян, який ґарантував би цілість Фінляндії та запобіг би можливим нападам з боку Совєтського Союзу. Як відомо, найголовнішим арґументом Фінляндії є це, що на випадок перемоги большевицької Росії, Сталін з пімсти займе цілу Фінляндію, а Велика Британія та Америка не будуть мати змоги цьому перешкодити. До речі, у своїх нотах до фінського уряду Америка й Анґлія рівнож не подають, чи вони є готові ґарантувати незалежність Фінляндії. Та проте американські чинники вважають, що справа не є безнадійною й вірять, що її дасться розвязати позитивно для аліянтів.

СОВЄТСЬКІ НАСТУПИ БІЛЯ ТУЛИ

Совєтські війська повели біля міста Тули сильні наступи і відкинули німецькі лінії на пять миль взад. Місто Тула, за совєтськими звідомленнями, знаходиться далі в совєтських руках. На полудни, говорять ті звідомлення, совєтським військам вдалось спинити наступ німецьких сил на Крим. Коло Ростова і в цілім Донецькім басейні, говорять совєтські звідомлення, сили Совєтів ростуть і ставлять чимраз завзятіший опір німцям.

ПЕРЕНЕСЕННЯ ФАБРИК НА СХІД

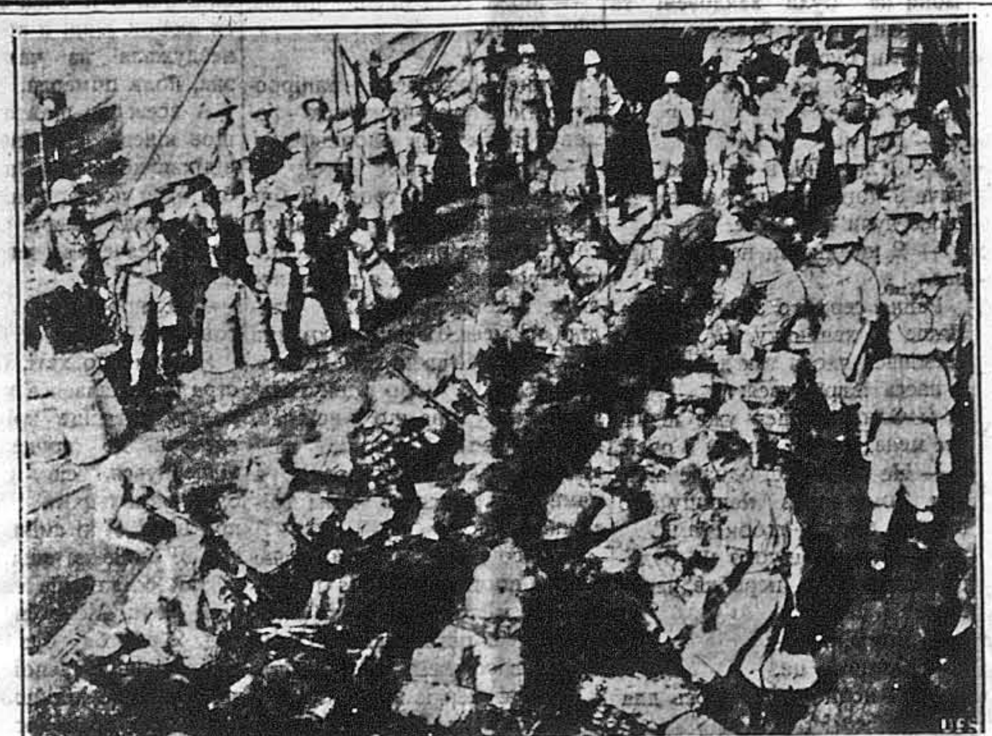
Англійські кола говорять, що совєтській владі вдалось перенести велику частину свого воєнного промислу на схід. Вже раніше Совєти поклали були основи для совєтського воєнного промислу. Але щойно тепер, під напором війни, той промисл поспішно розвивається. На сході, за Волгою, кажуть ті кола, нині поспішно виростають нові міста, а також скорим темпом зростають ті, що там були попередньо. Беручи все це під увагу, запевняють англійські кола, в літі наступного року Совєти знов будуть майже самовистарчальні під оглядом воєнних засобів. Але ця розбудова совєтського промислу може бути перервана скорішою німецькою перемогою, або внаслідок розвалення совєтської комунікаційної сітки, заключають ті кола.

НІМЦІ ОБСТРІЛЮЮТЬ ПРИКАВКАЗЗЯ

Німецькі звідомлення говорять, що німецькі війська зо східної частини Криму обстрілювали з гармат Прикавказзя. Вони зовсім оволоділи проливом між Кримом і Кавказом, який то пролив веде до Азовського моря.

БОМБАРДУВАННЯ НЕАПОЛЮ

Британські літаки знов масово бомбардували Неаполь. Вони наїздили лавами і цілу ніч не давали мешканцям спокою. Це вже пята ніч такого бомбардування. Італійці признають, що є втрати, але кажуть, що анґлійці бомбардують цивільні обєкти стараючись тим заломити мораль цивільного населення. Неаполь є найважнішим італійським портом, звідки Італія висилає свої війська і матеріяли до Північної Африки.

СКРІПЛЕННЯ ДЛЯ ДАЛЕКОГО СХОДУ.—Британські війська приготовляють свій риштунок для виправи до Синґапору, де вони мають скріпити британські залоги проти можливого японського нападу. Жовніри вже приготовані для служби в ґарячих краях: вони носять короткі штани по коліна й тропікальні шоломи.

ПРОМОВА ВИНСТОНА ЧОРЧИЛА НА ВІДКРИТТЮ БРИТІЙСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ

ЛОНДОН. — Премієр Винстон Чорчил виголосив у день відкриття британського парляменту промову, в якій дав перегляд воєнного положення Британії. Він сказав, що битва за Атлянтик розвивається для британців дуже успішно. В останніх чотирьох місяцях затопили німецькі субмарини і літаки лише одну пяту того, що затопили в попередніх чотирьох місяцях. Попередньо вони пересічно затоплювали по пів міліона тон на місяць, а тепер лише по 180,000. Чорчил далі говорив, що Америка будує велике число кораблів, які підуть на службу Британії. В 1943 році, говорив він, справа корабельна завдяки Америки буде цілковито розвязана в користь Британії.

Чорчил по довшій мовчанці перший раз згадав про Рудольфа Геса і сказав, що Гес говорив, що завданням Гітлера було не так приступом здобути Британські острови, як виголодженням. Але, додав Чорнил, це Гітлерови цілковито не повелось, бо нині Британія має більше харчевих засобів, ніж в 1939 р. Та саме цей факт, що Гітлерови не вдалось виголодати Британії змусить його скорше чи пізніще напасти на Британію, щоб у той спосіб пробувати її підбити. Тому небезпека такого нападу далі існує і Гітлер, говорив Чорчил, як тільки набере відваги і скупчить належні сили, готов напасти на Британію. Про домашні справи Чорчил заявив, що не буде під теперішню пору ніякої зміни в британськім кабінеті міністрів.

Промову Чорчила попередило формальне відкриття сесії парляменту з боку короля. Це відкриття, яке в мирних часах мало виставний і мальовничий характер, цей раз відбулось скромно і без парад. Це вже третє відкриття британського парляменту, що відбувається під звук воєнних літаків і тріскаючих бомб.

СМЕРТЬ ФРАНЦУЗЬКОГО ГЕНЕРАЛА ГУЦІНГЕРА.

ВІШІ. — Підчас летунської катастрофи згинув разом з сімома іншими чільними французами французький міністер війни, ґен. Гуцінґер. Він мав 61 літ. Ще недавно він командував французькими силами, що боролись з британцями в Сирії. Ґен. Гуцінґер ворожо відносився до Британії і був за співпрацею з Німеччиною. Тепер його смерть готова викликати брак „рівноваги" в міністеріяльнім кабінеті маршала Петена та потягнути край в один бік, або другий.

ЯПОНЦІ ЗДИВОВАНІ ГОСТРОЮ ПОСТАВОЮ АМЕРИКИ.

ТОКІО. — Японські власти є досить здивовані, а навіть залякані гострою поставою Америки і Британії. Зокрема спантеличили їх гострі промови Рузвелта, секретара Накса, Сомнера Велеса, та Винстона Чорчила. Вслід за тим японські власти, передаючи ті промови своїй суспільности, зреферували їх так, що повипускали замітні, гострі слова, а подали лише лагідніші думки. З того знавці заключають, що японський уряд не хоче залякувати свого загалу фактом, що між Японією і Британією відносини аж так дуже погіршились.

ҐАЙДА РОБИТЬ ЗАКИД АМЕРИЦІ.

РИМ. — „Голосник Мусолінія" Вирджініо Ґайда помістив статтю, в якій закидає Америці, що вона вдержує на Середземнім морі свої субмарини, які нападають на італійські кораблі. Також він твердив, що Америка в чимраз більшому числі посилає на Середземне море боєві літаки. Вслід за тим Ґайда на адресу Японії говорить, щоб вона не чекала довше і сама вступила до війни. Бо всеодно з американської невтральности вже нічого не залишилось.

ФІНСЬКА ПРЕСА ПІДДЕРЖУЄ ВІДПОВІДЬ.

ГЕЛЬСІНКІ. — Ціла фінська преса одобрила відповідь фінського уряду на пересторогу Америки. Ця преса каже, що Америка не всилі дати Фінляндії мілітарної сили і забезпечити її границь. Як тоді можна вимагати чогось, що загрожувалоб існуванні Фінляндії? Фінляндія мусить оборонятись так, як може і це американська нація повинна зрозуміти, говорять фінські ґазети.

СТАЙНГАРД І ЛІТВІНОВ ДЕСЬ СПІЗНИЛИСЬ У ДОРОЗІ.

ЛОНДОН. — Внаслідок бур літак, на якім їхав американський амбасадор до Москви Стайнгард і совєтський амбасадор Літвінов, десь по дорозі осів. Місце їх осідку невідоме, але в дотичних колах нема страху, щоб їм щось лихого сталось.

МАРШАЛ БАДОЛІО ЗОВСІМ УСУНЕНИЙ.

РИМ. — Маршал Бадоліо, якого назвище ще недавно постійно видніло на перших сторінках італійських ґазет, тепер зійшов зовсім зо сцени. Наперед фашистівська влада усунула його з начальної команди італійської армії і дала йому мале становище голови „дослідної національної ради". Тепер він втратив і ту позицію і став звичайним цивільним громадянином.

МИСТЕЦТВО ВИЩЕ КОРИСТИ.

РИМ. — Італійські власти звеліли будівельній компанії, що саме будувала хмародер в однім з найкращих скверів в Римі, щоб зняла назад два найвищі поверхи з того хмародеру, бо він своїм виглядом псує мистецький смак скверу. Наперед, як будинок почали будувати, протестувала публика. А далі в справу вмішався сенат і звелів зрізати два поверхи.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить пcилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НА ОДНИЙ ВЗІР

Донесення з Риму, очевидно цензуровані італійським урядом, говорять відкрито про певні події в окупованій Італією частині Югославії. Мовляв, на італійських вояків кидають бомби й стріляють зо скорострілів. Італійські вояки відповідають огнем. Падуть трупи з обох боків. Є маса ранених. Потім італійська поліція арештує: та не винуватих, а людей, до нападу може й непричетних, і держить їх як заложників. Якби повторилися такі події, цих людей розстріляють. Можливо, що їх розстріляють ще навіть, поки події повторяться. Мовляв, для застрашення невдоволеного населення.

Донесення виразно говорить, що отсе італійці вперше примінюють німецький засіб брати заложників. Значиться, італійці йдуть свідомо за німецьким приміром.

З інших сторін Европи йдуть інакші, та по суті подібні, донесення. У Румунії заряджено голосування, та й не просте голосування, а плебісцит, себто народне, голосування. Хоче саме румунський уряд переконатися, як населення ставиться до співпраці румунського уряду з німецьким. Голосування має відбутися в цей спосіб, що кожний виборець зголоситься до уряду й попросить за картку голосування. При тому карточки будуть двоякі: інакші для тих, що голосують „за", а інакші для тих, що голосують „проти". Отже голосуючий, ставувши до виборів, має сказати, якої карточки він хоче: чи карточки „за", чи карточки „проти"? Діставши карточку, він буде голосувати... Чому називається це голосуванням, не знаємо, але уряд, що його зарядив, уже нині певний його висліду. Зовсім, як певний був висліду націстичний уряд, коли заряджував свої ославлені голосування з картками, значеними „так" і „ні".

Хоча згадані два донесення відносяться до інших справ себто, нібито інакші, все таки вони мають зо собою те спільне, що вони зовсім щиро є наслідуванням подібних методів, уживаних давніше націстичним урядом. Один засіб це обман над власним народом, обман, получений з насильством, цинічний обман. Це грубе парадування сили, брутальна насмішка над опозицією. Перше донесення показує поширення німецьких брутальних засобів супроти окупованих країв. Засіб брати заставників, як знаємо, це груба насмішка усіх засад справедливости, цинічний глум з безсильности переможених.

Одно й друге донесення є яскравою ілюстрацією тих непорядків, насильств і глузування, що їх поширює по Европі націстичний уряд під іронічною назвою „нового порядку". Нема найменшого сумніву, що, допускаючися таких насильств, націсти, фашисти й їх підсусідки, певні, що ті насильства застрашуть жертви та заставлять їх до мовчанки, послуху й покори. Для людей, які не мають у собі таких жорстоких пристрастей, так само певно нема найменшого сумніву, що ті насильства цеї цілі не досягнуть, а заставлять людей і народи до послідньої боротьби проти насильників.

Контроля Цін й Її Наслідки

В федеральнім конгресі дебатують над справою контролі цін. Національне зброєння та поміч іншим воюючим державам заставляє Америку витрачати грубі біліони долярів. Ці доляри, впомповані в американську економічну систему, збільшують ціни на ріжні продукти. Ціни попідскакували вже від 5 до 50 і більше відсотків, а в останніх місяцях зріст цін відбувається прискореним темпом.

Щоб запобігти цьому з боку уряду, а також з боку конгресових кол, виринають найріжнородніші проекти. Уряд стоїть на становищі, що контролю на ціни можна і треба завести, але під цю контролю не можна підтягати ціни на працю. Праця це не мертвий продукт, до якого можна примінити економічну засаду попиту-подажі. Праця це не лиш матеріяльна вартість, але й моральна. Тому не можна її трактувати так, як трактуємо мертві продукти. Таке заявив секретар фінансів Моргентав.

Фактично уряд не хоче накладати на працю контролі тому, бо не хоче викликувати обурення з боку американського робітництва. Американське організоване робітництво ніяк не хоче погодитись, щоб уряд настановляв на працю найвищу границю цін. Бо колиб уставлено найвищу границю заробітних плат, то це вибилоб з рук робітничих юній найважнішу причину їхнього організованого життя. Як відомо, головною причиною організованого робітничого руху є вибороти для робітництва найвищі заробітні платні. Коли уряд зверху наложить границі, поза які ціна на працю не сміє вийти, ця головна причина існування виховзнеться зпід ніг юній і вони зачнуть розкладатися та занепадати. Робітничі організатори і провідники не хочуть до цього допустити.

Щоб не озлоблювати їх, уряд старається оминати контролі цін на працю. Та цим він дуже ускладнює справу і робить майже неможливою якунебудь контролю на всі інші продукти. Бо, як можна наложити тверду ціну на ріжні продукти, на авта, одежу, меблі, харчі, мешкання і т. п., не наложивши тверді ціни на працю, що ті продукти витворює? Коли робітники в кравецькім промислі діб'ються подвійної заплати, також ціна на одежу мусить відповідно підскочити вгору. Інакше фабрика збанкротує. Те саме з кожною іншою фабрикою, а також з чиншами. Бо коли все дорожіє, то дорожіє також удержування дому. Отже ціни можуть бути або всеціло контрольовані, або цілком ні. Середньої дороги в тім випадку нема.

В федеральнім конгресі тепер дебатують над законопроєктом, який власне ті ціни контролював би. Але дотепер у той законопроєкт впроваджено стільки поправок, що він, як дехто говорить, залишив в собі лише лихі прикмети контролі, а не залишив ні одної доброї прикмети, що дійсно спиновалаб зріст цін.

Як звичайно в таких випадках кожна економічна група хотілаб на зрості цін щось скористати. Вона хотілаб, щоб ті продукти, які вона виробляє зросли в ціні, але ті продукти, які вона споживає, щоб були найдешевші. В тому напрямку в федеральнім конгресі зробили належний натиск фармерські групи і вже добились у конгресі закону, що ціни на їхні продукти будуть значно підвищені, ще заки закон про контролю цін буде міг увійти в життя. Ті ціни малиб підскочити в такім порядку: бушель пшениці, що нині коштує $0.93, мав би підскочити до $1.34. Бушель кукурудзи підскочив би з 67 ц. до 97 ц. Бушель вівса з 39 ц. до 60 ц. Бушель ячменю з 50 ц. на 93 ц., жита з 54 ц. на $1.09. Риж з 92 ц. на $1.27. Фунт бавовни з 17 ц. на 21 і пів ц. Бушель картофель з 65 ц. на $1.24. Бушель яблок з 86 ц. на $1.49. Фунт масла з 32 ц. на 42 ц. Тузін яєць з 31 ц. на 41. Помаранчі з $1.70 на $1.86.

Ті, що жиють по містах, проти цього гостро протестують. Вони хотілиб, щоб було якраз навпаки, щоб харчі залишились на давніх цінах, а щоб піднести ціни на міські продукти. Уряд розбирає справу на всі боки і старається знайти таку розвязку, в якій осягненоб сяку таку рівновагу між економічними і політичними конкуруючими гуртами та верствами краю.

Чи вдасться це урядови, покищо годі сказати. Дехто говорить, що не вдасться. Контролю цін дотепер зуміли вдержати лише тоталітарні краї, або демократичні краї, що знайшлись у війні. Вони безцеремонно накладали ціни на всі продукти і на всі суспільні услуги, включаючи умову і фізичну працю. Таку контролю запровадила вже давніше Англія і деякі її домінії як ось Канада.

Це є одинока можлива контроля. Коли край зачинає робити деяким суспільним групам винятки, або коли рівновагу в цінах залишає парляментарним змаганням ріжних груп — вкінець обертається ціла контроля. Наше економічне життя творить цілість і ціни на одні продукти мусять мати вплив на другі продукти. Як зростає ціна на працю, дорожіють продукти. Колиж продукти перші зачинають дорожіти, вони змушують робітництво домагатись підвишки цін на працю. Подорожіння харчевих продуктів остаточно мусить піднести вгору ціни міських продуктів та навпаки. Одного не можна відлучити від другого. Як сказано, в воюючих краях уряд із тими справами поступає безцеремонно. Та ми, в Америці, ніби в війні, а ніби ні. Ось тому саме уряд не може впровадити таких твердих мір. І це є причиною, що багато людей дивиться песимістично на контролю цін і пророкує, що ціни таки будуть далі зростати.

Трояновський, Уманський і Літвінов

Назначення Максима Літвінова новим совєтським амбасадором у Вашингтоні є не тільки регабілітацією того совєтського дипломата, але також покажчиком остаточного рішення Сталіна „боротися до кінця". Так принаймні виглядає, бо Літвінов знаний віддавна зо свого непримиримо - неприхильного відношення до Німеччини. Отже з цього можна вносити, що Сталін не заключить сепаратного мира.

З усіх трьох амбасадорів СССР у Вашингтоні, Літвінов буде мабуть найбільш приємливим, коли глядіти на це з боку американського уряду. Тепер Сталін тішиться, що поминув Літвінова при своїх крівавих „чистках" в 1937—1938. рр., коли то котилися голови Тухачевського, Путни, Гамарника, Бухаріна, Рикова, Радека й інших. Бо тоді заграниця довший час шемрала, що Літвінов в „неласці" Сталіна, що його судьба непевна і ін.

Як відомо першим совєтським амбасадором в Америці був Трояновський. Хоч це колишній царський старшина, проте, як комуніст та член компартії, він тішиться довірям Сталіна. На думку Політбюра він тоді найкраще надавався на амбасадора до „найбільш капіталистичної країни", як це большевики називали тоді Америку. Було це в рр. 1934—1938, отже в добу т. зв. анти - гітлерівської політики Сталіна та його сателітів поза границями СССР.

Зміна Трояновського Уманським наступила рівночасно зо зміною політики совєтського уряду. До цеї зміни остаточно прийшло щойно в 1939 р., а остентаційним виявом її був німецько - большевицький пакт з 23. серпня 1939. р., який фактично був сигналом, що заповідав теперішню війну та четвертий розбір Польщі. Вправді, коли вірити небіщикові Кривіцькому, який, як голова большевицької контррозвідки в західній Европі аж до 1938. р., мусів знати багато, то Сталін ще від 1935. р. шукав дружби та зближення з Гітлером.

Річ зрозуміла, що цю нову, про-німецьку політику, мусів заступати у Вашингтоні хтось такий, якому Сталін беззастережно вірив. Надавався на це екс-чекіст Константин Уманський. Вийшовши з підрядних членів комісаріяту заграничних справ, Уманський був довіреним Політбюра та ГПУ та стопроцентовим сталінцем. Хоч не мав потрібних дипльоматові кваліфікацій, ані авторитету, то зате ревно сповняв своє високе призначення у Вашингтоні, згідно з тим, що йому наказано. Він щиро обороняв сталінсько - гітлерівський пакт, московський наїзд на Фінляндію та майже до самої німецько - совєтської війни точно доносив Кремлеви про „конспірацію американських і британських капіталістів проти країни рад" і т. п. І тому ще майже на місяць перед війною з Німеччиною в Кремлі греміли на Америку й Англію, що то хочуть „посварити" двох запризнених сусідів, Німеччину й СССР. Все це було ділом Уманського.

З днем 22. червня ц. р. Сталін зрозумів, що властиво Злучені Держави Америки є для СССР одиноким ратунком. Треба було тоді очевидно, звільнити Уманського, а післати такого чоловіка, який зумів би привернути симпатії американського уряду до справи оборони СССР.

І мабуть Сталін не помилився, відгребуючи наново вже майже забутого, старого Літвінова. Бо Літвінов не тільки знаний зо свого непримиримого відношення до Німеччини, але він також гаряче противився т. зв. Мінхенській угоді, якої не одобрив також і американський уряд. На европейській дипльоматичній шахівниці Літвінов був творцем та завзятим оборонцем т. зв. колективної безпеки. Він був проти реґіональних пактів і поборював проект відомого Пакту Чотирьох (Англія, Франція, Німеччина й Італія), а коли Чеймберлин та Деляліє таки полетіли до Мінхену, то це був початок кінця не тільки Ліги Націй і европейської рівноваги, але також Літвінова, бодай на час медових місяців сталінсько - гітлерівського подружжа.

Літвінов тішиться теж популяртм деяких політичних кол Англії (є одружений з дочкою Бонара Ло, відомого англійського політика). Та тепер особливо буде потрібна англійцям впертість Літвінова, коли іде про боротьбу з Німеччиною. І те саме можна сказати і про Америку.

Які завдання стоять перед Літвіновим по його приїзді до Америки? Передівсім він буде переконувати президента Рузвелта про необхідність всебічної допомоги СССР. Він буде піддержувати віру в „совєтський народ", а надівсе в „непобідимість" червоної армії. А остання промова Сталіна, в якій він майже категорично домагався отворення другого фронту на заході, вказує, що найголовнішим завданням Літвінова у Вашингтоні — буде наклонення американського уряду до висилки гіґантичної американської експедиційної сили до Европи. Чи це станеться, трудно передбачити. Все це залежатиме в многім від того, яка буде далі боєва сила червоної армії.

ВІЦЕАДМІРАЛ ДЖЕЙМС КАВФМАН,
знавець підводних човнів, що став недавно комендантом бази воєнної фльоти на Ісляндії.

Опій є ще тепер одним з головних продуктів у Туреччині.

Ф. І. Фінжгар.

Бабусині Ковтки

(1)

Зупинився у дверях, куди я занятий дуже роботою кинув побіжно оком. Був обдертий. Зі штанів звисала йому широка ганчірка. Рукою спирався на палицю, похожу на зломаний дрючок.

Моя рука сама від себе сягнула у кишеню. Одначе чоловік у дверях зрозумів, що то значить, і сказав:

— Я не за цим прийшов. Позвольте мені сісти.

Налягаючи на ногу, приступив до бюрка та сів, заки я ще міг промовити слово. Хвилину сиділи ми мовчки, один одному глядів у вічі. Від незнакомого вдарив на мене запах зотлілого листя та дерева. На одязі його видно було тут то там стебелинки сухого сіна.

— Що скажете мені приятелю? — спитався я його здивовано. Запах, що заповнив кімнату, говорив про це, що ночі проводить десь у стайні або в оборозі. Як сів, став поправляти на собі блюзу, старався запняти собі її під шиєю (хоч не мав ґузиків), щоби сором'ливо скрити голі груди. Я побачив, що він був без сорочки. Був блідий та ніжний. З очей пробивалася якась хитрість, та всеж ці очі всміхалися. Видно було, що йому було весело з того, що мене збентежило це противенство між одежею й виглядом.

— Я прийшов відвідати вас. Ви мене знаєте.

При цьому задрижали йому уста від слабої усмішки.

— Я вас не знаю. Може ви були моїм учеником?

— Ні.

— Тож де ми бачилися?

— Ніде.

— Тож як я можу вас знати?

— Я Рапко Сляна.

— Рапко... Рапко... Багато людей так називається.

— То правда. Та невже ви більше не пригадуєте собі хати мого батька, як ви служили в нашій парохії.

— То ви його син? То не може бути!

— Переконайтеся!

Добув із кишені документи. Вони не були заялозені та знищені, як то буває з документами бурлак.

— А що, чи ще й тепер не знаєте мене?

— Ще ні.

— З лиця ні, в це вірю, одначе з чого іншого, може ви щось чули про мене.

— Я ще ніколи не чув про вас.

Рапко сердито закусив уста. Лише на хвилинку. А потім засміявся якось так дивно, що я ввесь іздригнувся.

— Одначе тепер уже пізнаєте мене. Читаю вам це з очей.

— Не знаю вас, одначе вірю вам. Тому зараз напишу до вашого батька, щоби вам...

— Батькові нічого не будете писати, — перебив нараз мені.

— Чому ні?

— Оставлю це.

— Та колиб я міг щось для вас зробити?

— Я не тому прийшов до вас... Дайте мені папіроску.

— Прошу!

— Не маю теж сірника.

Ми закурили папіроски.

— Мій любий, розповіджте мені вашу...

— Сумну історію, що?

— Може вона більше цікава, ніж сумна.

Справді...

Курив пристрасно папіроску, дим окутав йому всю голову, потім став оповідати.

— Було нас троє дітей — себто нас є ще троє. Я був найстарший. Добре пригадую собі, що два роки я був нещастям родини. Коли я почав ходити, батьки неспокійно гляділи на мене. Батько нахмарив чоло, як я бігав по хаті. Дивилася з ненькою — бо я шкутильгав на ногу, про що я не знав. Батьки чекали. Батько глядів усе більше нахмарено, а мама вдивлялася в мене трівожно.

Одного дня зодягли мене тепло, посадили на віз і відвезли у місто. Я гіренько плакав, як ми розлучалися. Тоді я плакав останній раз у житті. Я був би вмер із жалю, колиб до ліжка була не приходила сестра-жалібниця, яку я вважав янголом. Усіх інших я ненавидів. І лікарів, що викручували мені ногу й мучили мене. Лише її любив я. Приходила до мене що другий день. Ніжне лице під білою, широкою хустиною. Мала великі, сиві очі. З її очей прибивалася любов. Нині я зрозумів, що нездужала на чахотку. Бог зна, коли померла.

А всеж і шпиталеві прийшов кінець і я знову возом відїхав додому. Ви не вірили би, як я постарівся. Пять літ мав я тоді, одначе серце моє було наче в пятнацятьлітнього.

— Випростуйся, ходи, — говорив батько.

Я ходив по хаті. Старша сестра насміхалася з мене, а молодшу мати ще кріпше притиснула до грудей. Батько відвернувся, сів при столі, бубнив пальцями по дощці при вікні. Я ні сміявся, ні плакав. Я виліз на лавку біля печі тай блідий сів там на мішок жита. Мене проняв холод. Я рад би був побачити сиві очі шпитальної доглядачки. До мене підійшла бабуся, погладила по волоссю та сказала:

— То Бог дав його.

Він знає вже, чому.

— За кару, — промимрив батько тай вийшов із хати.

Я тоді не розумів ні бабусиної віри, ні батькової сердитости. Одначе серцем відчув з слова обоїх. Вони забилися в душу, наче дві колючки, яких уже ніхто не міг витягнути.

Нині краще розумію батькове невдоволення, ніж бабусину віру. Бо віру я й сам недавно забув. Вірю вже лише в Бога, тай та віра вже ледви блимає. Батька краще розумію. Він глядів тверезо на світ. Його коні — найкращі коні, його воли — найтучніші, його гаманець наче подушечка, його політика одинока правильна, його віра — взірцева: балдахін носив на Боже Тіло. Тому я певен, що колиб його первородний син був таким, яким він собі бажав, був би обожав його, а так було інакше.

Вже до першої кляси післав мене до міської школи. Не хотів, щоби учитель сказав йому:

— Що тобі по конях, що по худобі, що повна комора, коли син твій не теє.

Знаю, що не було нікого в селі, що щось такого сказав би йому. Та батько вже такий був. Я пізнав це ось як:

Як я приїхав був на свята, одної неділі ждали гостей з міста. В хаті був рух, бо готовилися до приняття. Дітей зодягли якнайкраще. Батько стояв при вікні та глядів на дорогу.

— Вже їдуть! — озвався гордий на своїх гостей.

Мати щераз поправила скатерть, а батько глянув на нас — дітей. Його зір зупинився на мені.

— Ти криваку забирайся не показуйся!

Старша сестра засміялася на слово „кривак", а молодша встромила палець в уста. Їй збиралося на плач. Мати глянула на батька та не важилася промовити ні словечка.

Я пошкутильгав у кухню. Там увихалася прислуга. Я всім був на перешкоді. Я став у куті біля бабусі, яка робила панчоху.

Я мусів бути блідий та перепуджений, бо бабуся зляклася мене. Опустила роботу в подолок, схопила мене за дрожачі руки та спиталася:

— Рапку, бійся Бога, що з тобою? (Кінець буде).

Час в Житті Людини

Молода здорова людина мало цікавиться довготою свого життя. Вона живе під враженням, що смерть ще так далеко, що не варт над нею застановлятись. Це щось таке далеке, що його на життєвім обрію навіть не видко. Це щось таке, в що молода здорова людина навіть не дуже вірить. Теоретично вона ніби знає, що колись і їй прийде кінець. Але практично їй здається, що смерть лише інших дотикає, а її самої вона не діткне ніколи.

Таке, приблизно, діється до 20 року життя. Після того молода людина зачинає собі трошки усвідомляти смерть і припускати, що воно можливе і в неї. Таке припущення справляє їй звичайно не переляк, тільки приємне почуття зрілости. Мовляв, вона дивиться смерті в очі, вона не боїться смерти! Фактично вона не має страху тому, бо ще далі перекопана, що смерть це щось далеке, за горами і є досить часу про це думати.

Доживши 30 року життя, себто половини свого віку, людина вже добре застановляється над життям. Вже найвищий час їй зробити якийсь конкретний плян, і розділити час для ріжних життєвих завдань. Всетаки вона ще не поспішає з часом і склонна його гойно розтрачувати.

Від 30 року людина думає, що їй залишилось жити ще більша половина життя. Щойно в 40 році вона здає собі добре з того справу, що половина життя вже за нею. Нераз зо страху вона зробить висновок, між иншим зовсім розумний — що їй залишилась вже не половина, тільки одна третина...- Вслід за тим вона починає вже добре застановлятись над своїм часом і старається його якслід використати.

Але як? Найголовнішим завданням є так використати час, щоб життям якслід нажитись і коли прийде пора розлучатись з ним, не дорікати собі, що ось чоловік мав нагоду появитись на цей світ, проспівав добру частину віку, а проте не використав свого життя якслід і змарнував його. Почуття змарнованого віку на смертнім ложі це найприкріше і найтрагічніше почуття, якого людина може зазнати.

В 40 році життя, назагал, людина вже знає, що щоб „нажитись" це не конче треба задоволяти своє тіло всілякими тілесними приємностями. Це не значить, що конче треба споживати велику масу смачних потрав і напитків, спати в мягких постелях, мешкати у виставних помешканнях, носити дорогі і гарні убрання, їздити по ріжних краях і оглядати ріжні гарні речі. Зрозуміло, що всі ці речі до певної міри теж можуть входити і входять в поняття „нажитись", але вони не є основою цього „нажиття". Якісь інші чинники входять в те нажиття і ті чинники мусять мати якусь глибоку моральну опору.

Після 40 року життя людина знає, що „нажитись" значить глибоко розуміти життя, думати багато про нього і про все довкруги, синтезувати ріжні життєві конфлікти і парадокси, одним словом, поволи перетравлювати накопичене знання і ним плекати духову особистість, яка свій початок і кінець заховує перед нами в іншім, трансцедентім світі.

Людина по 40 році життя відчуває, що найкращим способом, щоб „нажитись" є економізувати час, не спішитись, не нервуватись, а все брати розважно. Бо час це до певної міри зглядне поняття. На годиннику, зрозуміло, час є абсолютним поняттям, себто він проходить з однаковим темпом. Але в нашім житті, в наших жилах і змислах поняття часу є дуже зглядне. Нераз година видається цілим днем, день — тижднем, а тиждень — роком. В поспішнім нервовім житті тиждень пролетить мимо так скоро, немов телеграфічний стовп з вікна поспішного поїзду. Ясно і зрозуміло, що поспішним поїздом ми скорше заїдемо до останньої стації, ніж би ми їхали туди кіньми, чи волами.

Цей поспіх є в наших нервах й у наших жилах. А той поспіх уділяється нам також з окруження. Дивлячись, як тисячі інших людей нервово кудись поспішають, пруться на випередки немов би якісь опирі за ними гнались, то й нормальна людина уляже тій психозі і собі ні сіло ні пало, кинеться кудись поспішати.

Цій психозі треба постійно опиратись. Внутрішний душевний спокій важко осягнути. А це треба конче осягнути, щоб двигнутись на належний щабель своєї душевної зрілости; щоб морально „нажитись" і опісля на смертній постелі з огірченням себе не питати: „Пощо я властиво жив?"

Китайці це стара, розважна раса. Мрією кожного китайця є замолоду працювати і заощадити стільки грошей, щоб опісля купити собі хоч би малий городець і в тім городці присвячувати чимало часу на ріжні роздумування. Глибоко роздумуючи над життям він немов торує собі шлях на другий світ. Тіло його знемагає, але душа росте і доспіває та як скристалізована духова одиниця здобуває собі місце по тамтім боці.

Здається, що причиною страху перед смертю є це, що людина відчуває свою духову незрілість до другого світу. Відомий російський лікар Воронов сказав, що страх перед смертю існує тому, що людина звичайно передчасно вмирає, не наживишсь стільки, скільки повинна. Вік людини повинен бути 150 літ, говорив він. Якби люди стільки жили, то не боялисьб вмирати.

З цим твердженням можнаб погодитись лише з тим застереженням, що коли людина довше живе, то має більше часу морально приготовитись до відходу. Моральний стан душі є мабуть таки найголовнішим чинником.

ГОЛОДНІ ЛЮДИ. — Голод малюється на обличчах цих жінок і дітей у французькому Сомаліланді в Африці. Сцена в Джібуті, підчас розділу поживи.

Як Поширюють Серед Американців Знання Про Україну?

(В тій рубриці подаватимемо імена тих осіб чи організацій, що будуть закуповувати книжки про Україну і українських людей для американських інституцій чи американських визначних людей.)

Патерсон, Н. Дж. — Товариство ім. Т. Шевченка, від. 64. У. Н. Союзу, переслало $12 на три примірники „Історії України" М. Грушевського для поширення.

Монесен, Па. — Українське Політично - Запомогове Товариство закупило три примірники „Історії України" М. Грушевського в англійській мові та призначило один примірник для міської бібліотеки, другий для Гай Скул Лайбрері, а третій для молоді згаданого Товариства.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

СТ. ЛУІС, МО.

Примірне весілля.

Дня 26. жовтня 1941 р. відбулося в нашій громаді примірне весілля, про яке варто згадати в нашій пресі. Цього дня оженився п. Микола Ромко, член 179. відділу У. Н. Союзу з панною Ольгою Копач, секретаркою того відділу. На весіллі було багато американських гостей, а між ними кількох професорів нашого університету. Днем прибули в товаристві пані Софії Паращаківної, професорки та д-ра П. Паращака, який був дружбою молодому. Є це діти пані Михайла Паращака, фінансового секретаря 179. відділу У. Н. Союзу.

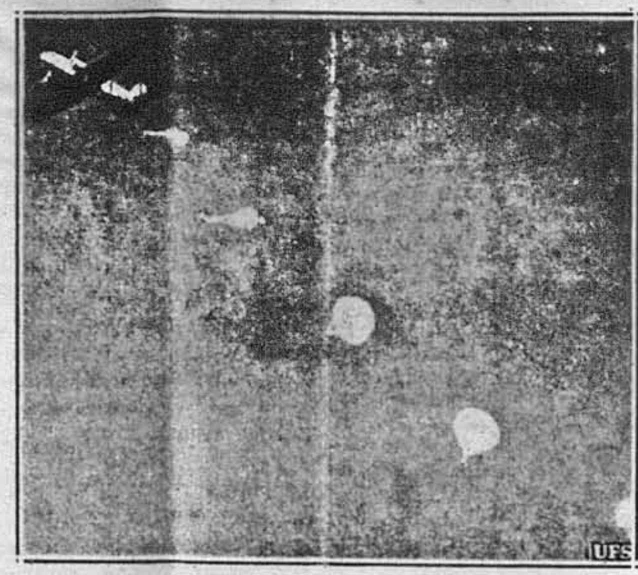
По гарному обіді група українських народніх танцюристів під проводом п. Івана Василюка відтанцювала ряд українських народніх танків. Танки зробили особливо гарне враження на наших американських гостей, бо мабуть це перший раз доводилося їм бачити так повні кольору та краси українські народні танці.

Це весілля буде гарним споминам в нашій громаді, а користь для нас з боку культурних звязків з американцями, які мали нагоду пізнати бодай частину українського народнього мистецтва.

Іван Булас,
рек. секр. 179 від. У. Н. С.

УКРАЇНЕЦЬ І СОЮЗОВЕЦЬ ТЯЖКО РАНЕНИЙ ПІДЧАС ВИБУХУ.

Бріджпорт, Конн. — Експльозія в робітні „Коломбія Рікордінг" спричинила вогонь і тяжке скалічення чотирьох робітників, між якими є „форман", Іван Глива, відомий місцевий громадянин, довголітній секретар 59. відділу У. Н. Союзу. Сталося це дня 8. листопаду. Як доносить редакції гром. Шиманський, п. І. Глива находиться у шпиталі і є так сильно спалений на обличчю і руках, що серце крається, коли глядіти на ті рани і думати за терпіння.

МАРИНАРІ ОСІДАЮТЬ НА ЗЕМЛЮ. — З математичною точністю вискакують з літака вояки другого батальону повітряних маринарів підчас маневрів над Сан Дієго, в Каліфорнії.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗАГРОЗА ДРІБНИМ БІЗНЕСМЕНАМ.

Минає якраз один рік, як я писав допис в „Свободі" на тему організації бізнесу.

Мав я на думці, що при помочі організації С. У. Б. можна буде попри згуртовання наших бізнесменів створити також гуртівню з наших ґросерників, котра далаб моральний і матеріяльний приход не тільки ґросерникам, але і покупцям.

Мав я також на думці, що така організація, як С. У. Б., котра ґуртувалаб біля себе бізнесменів ріжних політичних і церковних поглядів, відогралаб важну ролю в нашому життю, тепер і в будуччині.

Знав я, що це є праця мозольна, але все таки покладав трохи надії на наших видних бізнесменів як також і на тих, що мають бізнеси і котрим такої організації найбільше потрібно, а це наші ґросерники.

За час 8-місячного існування С. У. Б. в Ню Йорку, я прийшов до того заключення, що наші більші і менші бізнесмени є великими індивідуалістами, які не люблять організованого життя.

По спробі зорганізувати корпорацію ґросерників приходиться таку важну справу занехати з причини байдужности самих ґросерників.

Скликувано кільканацять разів збори самих ґросерників, та на жаль приходиться тепер сказати правду, що на число вписаних ґросерників до С. У. Б., коло 90 членів, на збори корпорації приходило від 5 до 11 осіб, з котрих навіть уряду не можна було вибрати.

Цікаво, що між ґросерниками нема довіря до себе, та є навіть такі щирі „патріоти", що такій справі шкодять. А решта висловлюються браком часу, або наперед каже, що „з того всього нічого не буде".

Брак довіря до себе і в свої сили є найбільшим нещастям, котре повинно зникнути з поміж бізнесменів. Одиноким лікам на це є лише організація.

С. У. Б. має перед собою велике поле, але кілька одиниць без моральної і матеріяльної помочі членства свого завдання виконати не всилі.

Всі бізнесмени без огляду на величину їх бізнесу, повинні разом взятись до праці та не чекати на інших, „що вони зроблять?" Бо до тої власне роботи всіх потрібно.

Тим разом ще раз хочу звернутись до наших ґросерників, щоби подумали над своєю ситуацією, бо для них власне треба того С. У. Б. і своєї корпорації.

Не можна не видіти того, що переживаємо в цілій країні. Тим самим не можна ставитись до справи, що дотикає своїх власних інтересів, песимістично. Бо вкінці виграє лише той, котрий не дивиться байдужно на такі справи. Позаду остає лише гниль, котра вічно нарікає і плаче.

Тому нехай не нарікає ніхто з тих вписаних членів С. У. Б., котрі заплативши одного доляра вписового, чекають на якусь готову роботу, котру уряд без них і без членських вкладок зробити повинен.

Отверто можу сказати, що так довго, як ми всі разом з урядом не віднесемось до С. У. Б. в Ню Йорку серійозно, то справа таки упаде і так виглядає, що вже більше не встане, бо гнила організація, котра ніякої користи не приносить, не має місця між громадянством.

Ще хочу раз зазначити що С. У. Б. без кооперації наших передових як рівнож дрібних бізнесменів вперед не піде.

Тому я апелюю до наших бізнесменів, щоби подумали над справою С. У. Б. та приходили на збори, піддавали свої добрі думки, бо в противнім разі С. У. Б. упаде і буде спати блаженним сном, так як попередно спав 12 довгих літ.

Платон Стасюк,
голова С. У. Б. в Ню Йорку.

МАРСЕЛЬ Е. ВАҐНЕР, адвокат з Джерзі Сіти, Ню Джерзі, член У. Н. Союзу і ріжних американсько-українських організацій та відомий зо своєї активности в громадськім життю, зістав знову вибраний асемблименом до Леґіслятури стейту Ню Джерзі. Одержав 180,851 голосів. Його більшість виносила майже 150,000 голосів. Асемблимен М. Е. Вагнер родився в Західній Україні. До Америки привезли його, коли йому було всього один рік. Покінчив тут каледж і студії в Фордгем Університеті. Веде адвокатську канцелярію в Джерзі Сіти. В 1940 році дістався перший раз до Леґіслятури. Він є першим американцем українського роду, що зістав вибраний на це становище в стейті Ню Джерзі.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КОГОЗ, Н. Й. — Тов. Петра і Павла, від. 57., відбуде звичайний мітинг в неділю, 16. листопаду, в 2. годині попол., в церковній галі, 198 Онтеріо Стр. На порядку нарад є важні справи. Просяться всіх членів прибути. — Т. Малігловка, предс.; Г. Недільський, секр.

Москва є одним з найгустіше заселених осередків в Европі.

Найбільшим озером на світі крім Каспійського моря, що має поверхню 438 тисяч квадратових кільметрів, є озеро Горішне в Північній Америці, якого поверхня виносить 83.2 тисяч квадратових кільометрів. Опісля є озеро Вікторія в Африці з поверхнею, виносячою 68.8 тисяч кв. кілм. і Арабське в Азії з поверхнею 67.8 тисяч кв. клм.

Невільництво офіціяльно знесено в Долішній Канаді в 1803 р.

Населення Міст Маліє

В обіжнику, який випустив Федеральний Банк Позичок Домам, виказано, що за останнє десятиліття, цебто по кінець 1940 року, населення міст змаліло, замісць того, щоби збільшитись як це бувало попередньо. Томуто судьба хмародерів наразі припечатана, а тим самим і цілий змисл життя метрополій прибирає інший характер; відмінний від того, який бував на початках цього століття.

Стаття того обіжника звертає увагу на те, явище, що між 1930 і 1940 роками пропорція зросту населення американських передмість і близьких околиць поза межами міст була поверх три рази більша від зросту населення самих міст. Це означає, що в теперішний час на кожного мешканця поза містами чи на їх окраїнах припадає по двох мешканців міста, або приблизно. По цілих Злучених Державах маємо 20,200,000 людности на передмістях, коли загальне число самих міст виносить кругло 42,900,000 осіб.

„Виходить на таке", як згадано в обіжнику, „що старі ріжниці способів життя між міським і сільським населенням більше не існують; що витворюються нові способи життя, котрі характеризуються скорим зростом передмість чи поблизів міст. Це приводить до того, що відділяється гамір фабрик від тихої бюрової праці. Це теж дає змогу на кращий відпочинок у дома серед здорового окруження.

„Такі переміни дуже погано відбиваються на реальностях, фінансуванні домів, будівельнім русі і розбудові міст. Хоч рух за переселення на передмістя дає великі вигляди на вдержання та поширення власности домів серед усіх верств населення, то знову з другого боку такий поступок витворює проблеми поважного характеру для осередних містових округів, котрим загрожує винародовлення, а вслід за тим опустошення і розклад.

„Децентралізація міст відбивається некорисно не тільки на усталення цін на реальності та гіпотечні довги в осередних містових округах, але теж вповні загрожує існуванню міської служби, ріжним запотребованням, транспортації і торговельним центром. Поширення того стану торкається податків на реальностях, котрі звичайно бувають менші на границях міст, а знова більші в їх серединах.

„Фактично буває так, що самі ріжниці оподаткування реальностей часто є спонукою для власників домів у тому напрямку, що вони переносяться на передмістя і це власне збільшує труднощі для зменшення поголовної такси, яка тяжить на містових осередках, коли ходить про зрівноваження уплянованого буджету на вдержання і видатки місцевого уряду. Це все підкреслює той факт, що переміна осередку мешкальної округи на вжиток для підприємств також припиняється, бо сама індустрія шукає собі приміщення теж поза межами міста".

Згадана стаття звертає увагу на факт, що у деяких містах, особливо як Флінт, Міш., Рачестер, Н. Й., Сейнт Луіс, Мо. і Акрон, Огайо, міське населення вдійсности змаліло, підчас коли зріст передмість побільшився, а саме у деяких випадках аж на 58 відсотків. В інших випадках обчислення перепису виказують малий зріст міського населення супроти скорого зросту передмість. Стаття завважує, що в самих містах існує стремління до переселення з осередку на край міста, однак не поза їх границі. Це дає причину до витвору ще одної проблеми, а саме: яка судьба стріне мешкальні округи колись перелюднених міст.

Загальна Рада, — ФЛІС.

АМЕРИКА КВІТАМИ.—На Турнірі Рож у Пасадені, Каліфорнія, що має відбутися на Новий Рік, приготовано такі карти Америк, вироблені з рож, аби в цей спосіб символізувати добросусідські відносини між двома континентами.

DEFENSE BONDS QUIZ

Q. When will the "drive" to sell Defense Savings Bonds begin?

A. There will be no "drive." Many people think of the Defense Savings Program as like the Liberty Loan campaigns of the first World War, which were conducted for stated periods to raise specific quotas. The Defense Savings Program is a long-range, continuing effort to stimulate the public to buy more and more Defense Bonds and Stamps month by month, and is essentially a program to promote mass saving, as well as to provide money for defense.

Q. Are Defense Savings Stamps sold at retail stores exchangeable for Defense Savings Bonds?

A. Yes. They are the same as Stamps on sale at post offices elsewhere.

NOTE.—To buy Defense Bonds and Stamps, go to the nearest post office, bank, or savings and loan association; or write to the Treasurer of the United States, Washington, D. C. Also Stamps now are on sale at retail stores.

ХТО БУВ ВИНАХІДНИКОМ ПАПІРОСІВ.

Багато людей не знає, що винахідном папіросів був Роберт Пікак Ґловк, який 29-літним мужчиною повернув до Лондону з кримської війни. Перебуваючи на Криму завважив, що російські вояки беруть трохи тютюну, завивають його в бібулку, запалюють і затягаються димом. Подобався йому цей звичай і по демобілізації почав він у Лондоні виробляти рурки з тютюном, котрі скоро здобули собі популярність. Ґловк оснував також першу фабрику папіросів в Англії.

Виробляванні Ґловбом папіроси були двічи грубші й на половину довші від теперішніх, а замісць бібулки були завинуті в листя з тютюну. До кожного папіроса прикріплена була мала примітивна папіросниця з вишневого дерева. По кількох роках Ґловк мав занятих в себе 150 робітників, з котрих кожний мусів заприсягнути, що задержить у тайні спосіб виробу папіросів. Тайна виробу папіросів поширилась скоро, а в біжучім році британійське міністерство скарбу сподіється 183 міліони фунтів стерлінгів доходу з самого податку від тютюну.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288., відбудуться в неділю, 16. листопаду, в звичайним місци, в годині 2. Уряд просить членів, щоби на збори явилися, бо є важні справи до полагодження. Секретар буде роздавати нові статути. — Уряд.

ОЛИФАНТ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Кирила й Методія, від. 86., відбудуться в неділю, 16. листопаду, зараз по відправі, де звичайно. Проситься всіх членів прийти начас. — За уряд: Гр. Сайкевич, предс.; Петро Польовий, кас.; П. Саламаха, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Бр. св. Йосафата, від. 217., відбудуться в неділю, 16. листопаду, в годині 3. пополудні точно, в гали парохіяльній. Проситься всіх членів, місцевих і позамісцевих, прибути на збори, бо є дуже важні справи до вирішення: 1) справа посвячення прапора; 2) справа балю; 3) справа номінування кандидатів на уряд 1942. рік, і інші відділові справи. Довгуючі члени мають конечно явитись і вирівнати свої залеглі довги до Бр. і У. Н. Союзу, бо в противним разі будуть суспендовані. — М. Рудий, предс.; П. Паснак, кас.; А. Іванів, секр.

САВТПОРТ, КОН. — Місячний мітинг Тов. ім. Т. Шевченка, від. 84., відбудеться в неділю, 16. листопаду, точно в годині 5:30 вечером, в гали У. Н. Дому. Є дуже важні справи до полагодження: справоздання комітету з 25-літного ювилею і інші. По мітингу відбудеться приняття для тих всіх людей, що працювали на 25-літнім ювилею. — Петро Дудко, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. — Сестр. Любов, від. 177., відбуде збори в неділю, 16. листопаду, в годині 1. пополудні, 18 Пілгрім Ст. Прошу місцевих і позамісцевих членів прибути на ці збори. Є багато справ до полагодження. Прошу явитися начас. — С. Саска, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Укр. Січ, від. 170., відбудуться в неділю, 16. листопаду, в годині 6. вечером, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Проситься прийти на збори і заплатити свої вкладки до У. Н. Союзу і до Тов. Січ. Є важні справи до полагодження, яких відділовий уряд не може сам вирішувати, тільки загал членів. — Т. Наконечний, фін. секр., 16 Sanford Pl., Jersey City, N. J.

СЕНТРАЛІЯ, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 90., відбуде місячні збори в неділю, 16. листопаду, сейчас по Сл. Божій. Кожний член має явитися і вирівнати свою належитість, щоби потім не нарікав, що буде суспендований, коли не сповнить свій обовязок. Рівнож пригадується, що так дальше не може бути, що одні зачинають платити від 1., а другі на 30., коли гроші і виказн мають бути в головній канцелярії до 25. Проситься родичів вписувати свої діти до У. Н. Союзу. — За уряд: Зах. Волчанський, предс.; Т. Госинець, кас.; І. Чепа, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Місячний мітинг Тов. Зап. Січ, від. 342., відбудеться в неділю, 16. листопаду, в годині 2. пополудні, в галі церковній. Проситься всіх членів, як один, на цей мітинг, бо є важні справи. Припоминається довгуючим членам, щоби сповнили свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. Проситься членів, щоби вписували своїх дітей до У. Н. Союзу, бо тепер можна дитину заасекурувати і на $1000. Члени, котрі мають дорослі діти в Союзі, повинні конечно переписати їх до старших членів якнайскорше. — І. Савчак, предс.; К. Міньо, кас.; І. Маркович, секр.

ЩІКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Бр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 259., відбудуться в неділю, 16. листопаду, в 2. годині пополудні, в гали парохіяльній, 4950 S. Paulina St. Проситься прибути на ті збори, бо є важні справи до полагодження. — Горинець, предс.; Побуцький, секр.; Гула, кас.

СКРЕНТОН, ПА. — Тов. Над Збручà, від. 280., відбуде місячні збори в неділю, 1. листопаду, в годині 2. пополудні, в Укр. Гор. Клюбі, 608 Вест Лакавана Ев. Присутність членів є конечна, бо є важні справи до полагодження. Рівнож припоминається всім, щоби старалися платити свої вкладки і начас. — Р. Рубльовський, секр.

ГВАЙТСТОН, Н. Й. — Тов. Просвіта, від. 129., відбуде свій мітинг в суботу, 15. листопаду, в 8. год. вечером, в домі тов. Івана Бриня, 146-36 — 22. Еве. Обовязком всіх членів прибути на цей мітинг, бо є важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кару після статута. — М. Баран, предс.; С. Кузьма, кас.; М. Дзярський, секр.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 31. жовтня 1941. року в Белвю Госпітал у Ню Йорку помер по короткій недузі член Тов. Зап. Січ, від. 155. У. Н. Союзу.

АНДРІЙ БАЛУХ.

Покійний походив зо села Оріхівці, пов. Перемишль, Галичина. Вступив до У. Н. Союзу 1911. Прожив 63 літ.

Покійний залишив в смутку жену Юзефію в старім краю, троє дорослих дітей і шість внуків.

Похорон відбувся в понеділок, 3. листопаду, з дому жалоби Його замужної дочки Марти Яремчак, 345 Bruck Ave., Perth Amboy, відтак до Гр. кат. церкви. Тіло Покійного відпроваджено на парохіяльний цвинтар при здвизі людей, знайомих, кревних, фамілії і членів Тов. Зап. Січи.

Нехай прибрана земля Вашингтона стане Йому вічним спочинком!

Андрій Яричевський, секр.

Дня 23. жовтня ц. р. помер у Нантикок, Па., молодий член від. 29. У. Н. Союзу

МИХАЙЛО ГРОЗІО

лишаючи матір Параскевію, братів: Стефана й Григорія, сестри Анну й Параскевію.

Земля Йому пером!

Н. Салюк, секр.

NEWARK, N. J.

A Silver Wedding Anniversary Contributes for a Convalescent Popular Singer.

On November 1, 1941, friends of Mr. & Mrs. William Dubas of Newark, made them a surprise party to celebrate their 25th wedding anniversary. In the course of the evening, Mr. Miklacevich asked the guests to donate a small sum for our well known Ukrainian Singer Mr. Peter Ordynsky, and for a Ukrainian Radio program.

The guests accepted this suggestion with great enthusiasm and donated to Mrs. Anna Karpa and Miss Anne Zadorsne the following sums:

Mr. & Mrs. William Dubas	$2.00	Mr. & Mrs. Wm. Renovetz	1.00
Mr. & Mrs. Michael Dubas	2.00	Mr. & Mrs. Wm. Choma	1.00
Mr. & Mrs. Dmetr Mazur	1.00	Mrs. Rajca	1.00
Mr. & Mrs. Steve Dubey	1.00	Mrs. John Kolaska	1.00
Miss Helen Dzik	1.00	Mr. & Mrs. Cris. Koscica	1.00
Mrs. Romanition	1.00	Mr. & Mrs. Steve Huryk	1.00
Attorney John Romanition	1.00	Mrs. Katherine Dubas	1.00
Mr. & Mrs. Harry Zalepsky	1.00	Mr. John Hromada	1.00
Mr. & Mrs. Peter Zelennky	1.00	Mr. & Mrs. Myron Lytwyn	1.00
Mr. & Mrs. John Tretyak	1.00	Mr. & Mrs. R. Slobodian	1.00
Mr. & Mrs. Pold	1.00	Mr. & Mrs. Oranchuk	1.00
Mr. & Mrs. Hrynyk	1.00	Mr. & Mrs. Robek	.50
Mr. & Mrs. John Shtogren	1.00	Mrs. Marashtuk	.50
Mr. & Mrs. Joseph Warenetski	1.00	Mr. & Mrs. Holochuk	.50
Mr. & Mrs. S. Zelinski	1.00	Mr. & Mrs. John Pycyk	.50
Mr. & Mrs. Giba	1.00	Mr. & Mrs. Litowinski	.50
Mr. Miklaevich	1.00	Mr. & Mrs. Holubowich	.50
Mr. & Mrs. Max Jarema	1.00	Mrs. Bahney	.25
Mr. & Mrs. Joseph Jarema	1.00	Mrs. Washuk	.25
Mr. & Mrs. William Jarema	1.00		
Mr. Metro Semeniuk	1.00	Total	$36.75

Mr. & Mrs. Dubas wish to take this opportunity and thank Mr. & Mrs. Wowchuk, Mr. & Mrs. Michael Dubas, Mr. & Mrs. Dan Motuz, Mr. & Mrs. John Yanchyshyn, Mr. & Mrs. Harry Zalepsky, Mr. & Mrs. Emil Bahney, Mrs. Rose Lurski, Mrs. Lena Dubas, Mr. & Mrs. Steve Karpa, (all of whom constituted the committee) as well as to all the other friends and guests that brought such beautiful "Korovy" and various cakes, and helped to made this party a beautiful memory that it will live in their hearts forever: Rose Dubas, Antonia Bahney, Mary Mazur, Christinia Matuz, Anna Karpa, Anna Marystuk, Christinia Sorokolit, Anna Lytwyn, Mrs. Rajca, Anna Zalipska, Mary Yanchyshyn, Mary Fedick, Christinia Tworischuk, Mrs. Hough; as well to Mr. Vasyl Choma, who served as toastmaster.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ, ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ.

ТАРЗАН, ч. 443. Дивна ґалера.

Тарзан цілий день здалека оглядав столицю, обходячи її довкола. В тім здалека, з високого горба, він завважив дивний образ.

Він побачив диву грізну ґалеру, що загадочно посувалась по поверхні води і заїзджала до таємничого заливу.

Тарзан втупив в неї свій зір і не спускав з ока нікого. Саме тепер ґалера підсувалась під сам беріг.

Все це ділось тихо, без ґаласу. Як ґалера причалила до берега з неї почали висипатись дивні моряки, з турбанами на голові.